

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

ELi sf programm „Infoühiskonna teadlikkuse tõstmine“
2011-2012 tegevuskava

Aastaaruanne 2011 **Kokkuvõte**

Koostas: Agne Kivisaar
programmijuht
agne.kivisaar@ria.ee

Tallinn 2012

Euroopa Liidu struktuurifondide poolt rahastatud programmi „Infoühiskonna teadlikkuse tõstmine“ üldeesmärk on tõsta teadlikkust infoühiskonna võimalustest, et aidata kaasa inimeste elu ja tegevust toetava infoühiskonna arendamisele ning tõsta infoühiskonna alase poliitikakujundamise efektiivsust kvaliteetsema info- ja andmekasutuse kaudu. Programmi kogumaht on 3 195 582,43 eurot.

Programmi tegevused on suunatud tänaste ja tulevaste e-teenuste tarbijatele, e-teenuste loomisega seotud osapooltele, kelle all peetakse silmas poliitikakujundajaid, avalikku sektorit ja ettevõtjaid, kelle teadlikkuse tõstmine infoühiskonnast võimaldab saavutada kõrget motiveeritust olemasolevate ning uute infotehnoloogiliste lahenduste kasutuselevõtuks. Lisaks eelpoolmainitule kätkeb programm tegevusi, mis keskenduvad ühiskonna arvamusiidrite ning meedia esindajate teadlikkuse suurendamisele, mille tulemusena kujundatakse suurem huvi ning positiivne hoiak uute tehnoloogiate suhtes.

Programmi tegevuskava 2011-2012 kinnitati Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (edaspidi MKM) poolt 04.02.2011.a. Programmi neljanda tegevusaasta põhifookus oli erinevate konverentside korraldamine, sh kolme suurema rahvusvahelise ürituse läbiviimine, kus osalejaid oli 70st välisriigist, mis aitas oluliselt tugevdada Eesti kui e-riigi kuvandit ning tõsta meie edulood maailmakaardile. Viimast väidet kinnitab ka kolme Eestis loodud e-lahenduse jõudmine rahvusvahelise e-teenuste konkursi World Summit Award pjedestaalile, mis said tuule tiibadesse just programmi korraldatud *Eesti parima e-teenuse 2011* konkursil osalemisest. 2011.a. suuremate projektidena väärib mainimist veel koolitustesari „Tark e-riik“, mille raames viidi läbi 60 koolitust-seminari avalikule ja erasektorile. Turvateadlikkuse tõstmise tegevustest jääb 2011. aastat meenutama hariduslik-meelelahutuslik tv-sari „IT-Planeet“, mis saavutas sihtgrupi seas suure populaarsuse. Tagamaks muutuvast majanduskliimast infoühiskonna teadlikkust suurendavate tegevuste elluviimise paindlikkust, tekkis vajadus aasta jooksul tegevuskava muuta. MKM kinnitas tegevuskava 2011-2012 muudatused 31.10.2011.a.

1. Kokkuvõtte elluviidud tegevustest

Programmi neljas tegevusaasta näitab ilmekalt, et infoühiskonna teadlikkust tõstvad tegevused on vilja kandnud: kui 2007.a. ei osanud 57% Eesti elanikest nimetada ühtegi avalikku e-teenust (TNS Emor okt.2007), siis 2011.a. Statistikaameti sügisestele andmetele tuginedes on tervelt 76% Eesti elanikest teadlikud riigi poolt pakutavatest e-teenustest. Sõltuvalt erinevatest uuringufirmadest ja meetodikatest peab siin arvesse võtma ka teatavat veaväärtust aga hüppelist arengut illustreerivad need näitajad siiski.

Programmi tegevustele tuginedes võib 2011. aastat julgelt kogemuste jagamise ja võrgustike loomise ajajärguks nimetada - kokku viidi läbi neli suuremat konverentsi: rahvusvaheline konverents ICEGOV e-Eesti sessioon, Euroopa e-ID konverents 2011, CERT.EE Symposium 2011 ja Eesti infoühiskonnakonverents 2011 „Õigus luua, õigus tarbida“, kus osales kokku üle 670 inimese Eestist ja ligikaudu 70st välisriigist, mis on arvestatav suurusjärgu Eestis e-võimaluste tutvustamiseks rahvusvahelisel areenil. Mainimata ei saa jätta ka „Tark-eriik“ koolitustesarja, mille raames koolitati 2011.a. üle 2000 avaliku ja erasektori spetsialisti. „Tark e-riik“ koolituste seas andsid 2011.a. esmakordselt tooni küberturbe valdkonna ürituste järjest kasvav populaarsus. Kuna kaasaegses infoühiskonnas ei saa absoluutset turvalisust tagada, on vajalik pidevalt tegeleda info- ja küberturbe temaatika arendamisega. Viimaste aastate jooksul on meie sõltuvus IT lahenduste toimimisest oluliselt suurenenud, mistõttu on koolituste seas jõudsalt kasvamas ka kriitilise informatsiooni infrastruktuuri kaitse teemaliste seminaride maht. Riigi seisukohast on eriti oluline elutähtsate teenuste tõrgeteta toimimine.

2011.a. viidi läbi veel viimased spetsiaalset juhtimisteatri metoodikat kasutatavad koolitused „E-riigi teater” kõrgkoolide tudengitele ja õppejõududele, kus osales kokku üle 140 inimese. Sihtgrupile tutvustati infoühiskonna toimimist avalikus sektoris ning töö- ja otsustusprotsessides eettulevaid probleeme.

Möödunud aastal anti välja järjekordne eesti- ja ingliskeelne infoühiskonna arenguid tutvustav aastaraamat, mis osutus nii populaarseks, et oli vaja tellida kordustrukk, et katta kõigi valdkonnaga seotud organisatsioonide vajadused.

2011.a. valmis ka kolm suuremat uuringut: avaliku sektori veebide käideldavuse uuring, mis näitas, et paraku 95% uuritud veebilehtedest ei vasta WCAG 2.0 miinimumnõuetele (A tasemele). Kindlasti on see hetkel meie e-riigi oluline kitsaskoht digitaalsele teabele ligipääsemisel. Teine uuring koondab teaduskirjanduses ja erinevates rahvusvahelistes uuringutes esitatud soovitusel krüptograafiliste süsteemide ja algoritmide kasutamiseks riigi infosüsteemides. Uuringu tulemused on suunatud tarkvaraarhitektidele ja teistele tehnilistele spetsialistidele, kes osalevad uute infosüsteemide loomisel ja infoturbe korraldamisel. Kolmas uuring, ülevaade avaliku sektori toimimisest digitaalse dokumenditöö tõhustamiseks, näitas, et Eestis on olemas piisav õiguslik baas digitaalse dokumendihalduse toimimiseks, kuid probleemid tekivad loodud taristu osade koostoimel asutustevahelisel tasandil. Suuremad asutused on digitaalsele asjaajamisele üle läinud aktiivsemalt ja süsteemsemalt kui väiksemad asutused.

Programm aitas 2011.a. elavdada ka Eesti telemaastikku: kevadel valmis 10-osaline tv-seriaal „IT Planeet”, mille esimene osa jõudis telekanalis TV3 eetrisse märtsikuus. Sarja eesmärk oli tõsta teadlikkust turvalisest arvutikasutamisest ning sarja sihtgrupiks olid Eesti elanikud, kes kasutavad arvutit, kuid kes ei ole IT-valdkonna spetsialistid ning samuti kõik lapsevanemad, et suurendada nende teadlikkust internetiohtudest. Avasaadet vaatas 54 400 inimest ning koos kordustega nägi saate esmaesitlust 128 000 televaatajat, mis ületas kenasti ka meie eesmärgi: 50 000 saatevaatajat.

2011.a. jätkus kokku kaks aastat vältav suurprojekt riigi otsustusprotsessides osalemise võimaluste laiendamise ehk eDemokraatia tegevuste arendamine Eestis. Suurimateks saavutusteks selles valdkonnas võib kahtlemata nimetada 2011. aasta Riigikogu valimiste online-kampaania analüüsi, mis näitas, et poliitikute kampaania on varasemast massilisemalt internetti kolinud, kuid sotsiaalmeediat kasutati oodatust vähem. Teine oluline valminud dokument on eelkõige ametnikele suunatud e-Kaasamise juhised, mis kirjeldab, mida uut toob kaasamise valdkonda EIS, kirjeldab menetlusetappe, jms. Oluline tegevus oli ka e-kaasamise/e-osalemise teabe levitamine venekeelse elanikkonna hulgas. Kogu aasta vältel on e-Riigi Akadeemia tegelenud e-kaasamise analüüsimeetodite ja poliitikasoovituste kirjutamisega, mille tulemusena sündiv publikatsioon valmib 2012. aastal. E-demokraatia alaseid uudiseid tutvustati lepingu raames väljaantavas e-demokraatia uudiskirjas, mis ilmus 2011. aastal 10 korda.

2011.a. lõpuks valmis programmi kaasabil tarkvara raamistiku uus versioon ning lisadokumendid (riigihangete korraldamise soovitusel, osor.eu kasutusjuhend, raamistiku järgmise versiooni ettepanek jms). Tarkvara raamistikus on fikseeritud riigi ja kohalike omavalitsuste asutuste tarkvara kasutamise üldised põhimõtted. Samuti valmis möödunud aastal koostöös Maa-ametiga veebipõhine aadressiandmete käsiraamat, mis koondab hulga vajalikku teavet kohanimede ja aadressiandmetega igapäevatoos kokku puutuvate inimeste jaoks. Maa-ameti kasutusstatistika näitas, et pärast käsiraamatu valmimist, oktoobris, külastati lehte keskmiselt 900 korda päevas.

2. Indikaatori saavutustase

Programmi „Infoühiskonna teadlikkuse tõstmine” üldeesmärgi saavutamise indikaatoriks on avalikest e-teenustest teadlike isikute osakaal. Vastavalt Statistikaameti 2011.a.

uuringule on avalikest e-teenustest teadlike isikute osakaal 76% (Statistikaameti andmebaas Infotehnoloogia leibkonnas, seisuga 30.09.2011.a.).

3. Tekkinud märkimisväärsed probleemid ja nende lahendamiseks võetud meetmed.

Planeeritud tegevustest jäi 2011.a. ellu viimata juhend tegevusprotsessi modelleerimise notatsiooni BPMN kasutuselevõtuks tegevuste sisendiandja, MKMi riigi infosüsteemide osakonna, ressursside piiratuse tõttu.

2011.a. alustati mitme suure projekti ettevalmistustöödega, neist mahukam on riigiportaali „eesti.ee” teavitustegevuste hankemenetlus. Teavituskampaania hanketeade avaldati 23.mail, eesmärkide paremaks saavutamiseks kasutati hankemenetlusliigina võistlevat dialoogi, edukas pakkuja kuulutatakse välja jaanuaris 2012.a. ning kampaaniaga planeeritakse alustada märtsis.

Aasta lõpus kuulutati välja hankemenetlus, et leida koostööpartner e-ID rakendusjuhendite väljatöötamiseks, samuti alustati ettevalmistustöödega, et leida partner ID-kaardi elektrooniliste kasutajate juhendamiseks ID-abiliini 1777 teel, et suurendada elanike teadlikkust infoühiskonna võimalustest ning seeläbi võimaldada e-ID laialdasemat kasutuselevõttu.

Kokkuvõtvalt võib nentida, et programmi neljas tegevusaasta kujunes väga edukaks: programmi elluviidud tegevuste maht oli 2011.a. 829 904,06 eurot kasvades 2010. aastaga tervelt 73%. Programmi meeskonnas oli neli liiget. Käesoleval hetkel võib nentida, et programm suudab kenasti struktuurivahendite perioodi 2007-2013 järelejäänud kahe aasta jooksul (2012-2013) lõpetada alustatud projektide elluviimise.